

TỔNG HỢP CA DAO TỤC NGŨ THEO CHỦ ĐỀ

1. NHỮNG CÂU CA DAO VỀ HỌC TẬP HAY NHẤT

Học là học biết giữ gìn
Biết điều nhân nghĩa biết đàng hiếu trung.
Làm người mà được khôn ngoan
Cũng nhờ học tập mọi đường mọi hay
Nghề gì đã có trong tay
Mai sau rồi cũng có ngày ích to.
Học là học để làm người
Biết điều hơn thiệt biết lời thị phi.
Học trò học hiếu học trung
Học cho đến mực anh hùng mới thôi.
Học là học để mà hành
Vừa hành vừa học mới thành người khôn.
Ngọc kia chẳng giữa chẳng mài
Cũng thành vô dụng cũng hoài ngọc đi.

NHỮNG CÂU TỤC NGŨ VỀ HỌC TẬP Ý NGHĨA:

- Luyện mãi thành tài, miệt mài tất giỏi.
- Học ăn học nói, học gói học mở.
- Học hay cây biết.
- Học một biết mười.
- Học thầy chẳng tày học bạn.
- Học thầy học bạn, vô vạn phong lưu.
- Ăn vóc học hay.
- Bảy mươi còn học bảy mươi mốt.
- Có cày có thóc, có học có chữ.
- Có học, có khôn.
- Dao có mài mới sắc, người có học mới nên.
- Dầu rằng thông hoạt, chẳng học cũng hư đời, tài chí bằng trời, chẳng học cũng là phải khô.
- Dốt đặc còn hơn hay chữ lỏng.
- Dốt đến đâu học lâu cũng biết.
- Đi một ngày đàng học một sàng khôn.
- Hay học thì sang, hay làm thì có.
- Học để làm người.
- Học hành vất vả kết quả ngọt bùi.
- Học khôn đến chết, học nết đến già.

2. NHỮNG CÂU CA DAO, TỤC NGŨ VỀ THIÊN NHIÊN VÀ SẢN XUẤT, LAO ĐỘNG HAY NHẤT

1. Con trâu là đầu cơ nghiệp

Câu tục ngữ này được hiểu là con trâu gặm gùi và quan trọng hàng đầu đối với cuộc sống của người nông dân. Câu tục ngữ nói về tầm quan trọng của việc tạo duyên và giữ duyên trong định hướng nghề nghiệp và xây dựng cơ nghiệp

2. *Chuông gà hướng đông cái lông chẳng còn*

Câu tục ngữ này là hoàn toàn chính xác. Tụ cỏ chỉ kim không ai làm chuông gà, chuông gia cầm, gia súc theo hướng Đông là vì nguyên nhân hướng gió. Một việc làm đầy tính khoa học và đúng đắn.

3. *Chuồn chuồn bay thấp thì mưa*

Bay cao thì nắng bay vừa thì râm.

Kinh nghiệm này phản ánh khá đúng thực tiễn. Chuồn chuồn bay thấp hay bay cao phụ thuộc vào áp suất của khí quyển. Ông cha ta nhận thấy khi sắp mưa những hạt hơi nước nhỏ bé sẽ đọng lại trên các cánh mỏng của chuồn chuồn, làm tăng tải trọng và khiến chúng phải bay thấp là đà sát mặt đất. Do vậy mà đã nghĩ ra câu tục ngữ này để có thể dễ dàng dự báo thời tiết.

4. *Đầu năm gió to, cuối năm gió bắc*

Câu tục ngữ này cho thấy kinh nghiệm quan sát hiện tượng tự nhiên của ông cha ta, qua đó mà có thể dự báo được trước thời tiết để sản xuất.

5. *Đêm tháng năm chưa nằm đã sáng*

Ngày tháng mười chưa cười đã tối

Đây là câu ca dao mà ông cha đã truyền lại cho chúng ta rất chính xác nhờ vào những gì mà mình đã đúc kết được trong cuộc sống mà ngày nay nó vẫn rất khả thi. Ý nghĩa là tháng năm thì thời gian ban ngày dài hơn thời gian ban đêm, còn vào tháng mười thì thời gian ban ngày ngắn hơn thời gian ban đêm.

6. *Tháng bảy kiến bò, chỉ lo lại lụt*

Ngày xưa, ông cha ta thấy kiến bò là đoán lụt và hay đề phòng lũ lụt sau tháng 7 âm. Do kiến là loại bò sát nên có thể biết được những thiên tai trước con người 1 cách nhanh nhạy, nó bò để chuẩn bị thức ăn, nơi trú ẩn để tránh nạn (các bạn quan sát sẽ thấy trước khi mưa kiến thường bò đoàn dài trên tường)

7. *Ếch kêu uôm uôm, ao chuôm đầy nước.*

Cũng là một kinh nghiệm về việc dự đoán trời mưa. Ếch là một loài động vật rất mẫn cảm với việc đổi thay thời tiết, nhất là khi trời trở trời mưa. Khi trời chuẩn bị kéo cơn mưa, ếch thường cất tiếng kêu lên bờ ao, hồ, đồng ruộng. Chính vì thế mà dựa vào tiếng kêu của ếch, dân gian ta có thể biết trước trời sắp có mưa, mà hệ quả của trời mưa chính là "ao chuôm đầy nước".

8. *Gió thổi là đổi trời.*

Câu tục ngữ này phản ánh thực tiễn về hiện tượng tự nhiên, gió thổi là đổi trời dễ dàng nhận biết để giữ gìn cơ thể.

9. *Giàu đâu những kẻ ngủ trưa*

Sang đâu những kẻ say sưa tối ngày.

Câu tục ngữ này có lẽ muôn đời đúng. Ám chỉ những thanh niên lười biếng. Điều đáng buồn là những thành phần như vậy trong xã hội ngày càng nhiều, đặc biệt là giới trẻ, lớp người tương như "tuổi 17 bẻ gãy sừng trâu".

10. *Kiến đen tha trứng lên cao*

Thế nào cũng có mưa rào rất to

Loài kiến đen hoặc kiến lửa có tập tính sống dưới đất. Khi trời sắp mưa, độ ẩm môi trường lớn, nên độ ẩm dưới đất sẽ rất cao. Vì thế, loài kiến phải đi tránh những không khí ẩm đầy bằng cách di chuyển lên vùng cao hơn, cũng là để bảo vệ trứng. Do kinh nghiệm quan sát, ông cha ta kết luận và tạo thành câu ca dao này

11. *Lúa chiêm lấp ló đầu bờ*

Hễ nghe tiếng sấm phát cờ mà lên.

Lúa Chiêm là giống lúa có xuất xứ từ khu vực Nam Trung Bộ, gieo vào tháng giêng và thu hoạch khoảng tháng năm âm lịch. Khoảng tháng 2 tháng 3 khi mùa mưa bắt đầu, có nhiều sấm sét là điều kiện quan trọng giúp cố định một lượng lớn nitơ bổ sung dinh dưỡng cho đất, đặc biệt nó là là nguồn dinh dưỡng khoáng quan trọng cho cây lúa

12. *Lợn ăn xong lợn nằm lợn béo*

Lợn ăn xong lợn réo lợn gầy.

Đây là 2 câu thơ cho thấy kinh nghiệm nuôi lợn của ông cha ta, 2 câu thơ lột tả thực sự cách nuôi heo làm sao để béo tốt.

13. *Mau sao thì nắng, vắng sao thì mưa*

Câu tục ngữ này là một kinh nghiệm hay và đúng đắn về dự báo thời tiết khi trời đang ở vào lúc mùa hè.

14. *Mặt trời có quang thì hạn, mặt trăng có tán thì mưa.*

Ông bà ta thường dựa vào Trăng quang, trăng tán để dự báo thời tiết. Tuy nhiên, hiện tượng tán và quang có thể xảy ra cùng một lúc chứ không phải là không đội trời chung.

15. *Mưa chẳng qua Ngọ, gió chẳng qua Mùi.*

Giờ Ngọ từ 11 giờ đến 13 giờ. Giờ Mùi từ 13 giờ đến 15 giờ. Một kinh nghiệm về thời tiết.

16. *Muốn cho lúa nảy bông to*

Cày sâu bừa kỹ phân tro cho nhiều

Ý muốn nhắn nhủ người trồng lúa cần phải cày sâu và bón phân nhiều và đầy đủ thì cây lúa mới tươi tốt.

17. *Mống đông vòng tây, chẳng mưa dây cũng bão giạt*

Câu vòng, mống cụt xuất hiện là một dự báo thời tiết đáng sợ. Nhân dân đã đúc kết thành kinh nghiệm quý báu lâu đời để phòng tránh, để lo liệu làm ăn:

18. *Quạ tắm thì ráo, sáo tắm thì mưa*

Các biến đổi bất thường về cây cỏ, sâu bọ, chim chóc, loài vật... là những hiện tượng, qua đó nhân dân lao động đã đúc rút được nhiều câu tục ngữ có giá trị thực tiễn to lớn. Dự báo thời tiết của dân gian rất phong phú

19. *Rét tháng ba, bà già chết cồng*

Câu tục ngữ này được truyền lại với quan niệm là tháng 3 âm lịch (thường tương đương với tháng 4 dương lịch), trong lịch sử đã xảy ra những đợt rét vào thời kỳ này.

20. *Vàng mây thì gió, đỏ mây thì mưa.*

“Ráng” là đám mây phản chiếu ánh mặt trời về buổi sáng hay buổi chiều, thường có màu sắc rất thắm, đẹp và nên thơ. Nhìn ráng mây người ta có thể đoán ra thời tiết theo câu tục ngữ

Trên đây là bài viết về Những câu ca dao, tục ngữ về thiên nhiên và sản xuất, lao động hay nhất, mong rằng qua bài viết này độc giả của vforum sẽ có thêm nhiều kiến thức về ca dao, tục ngữ hay và bổ ích của Việt Nam ta.

3. NHỮNG CÂU CA DAO, TỤC NGỮ HAY VỀ GIA ĐÌNH, TÌNH CẢM GIA ĐÌNH

*1. Anh em nào phải người xa
Cùng chung bác mẹ, một nhà cùng thân
Yêu nhau như thể tay chân
Anh em hoà thuận, hai thân vui vầy*

Bài ca dao như một lời khuyên, lời răn dạy của cha ông cho những người làm anh em trên cuộc đời này, cần phải biết yêu thương lẫn nhau, đùm bọc nhau những lúc dở hay bất thường. Quan hệ anh em còn được ví với hình ảnh chân – tay, đó là những bộ phận gắn bó khăng khít trên một cơ thể thống nhất, cùng được nuôi chung bởi một dòng máu huyết thống của gia đình. Hình ảnh đó nói lên tình nghĩa và sự gắn bó thiêng liêng của anh em.

*2. Công cha như núi Thái Sơn
Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra
Một lòng thờ mẹ kính cha
Cho tròn chữ "Hiếu" mới là đạo con.*

Lời ca dao tuy giản dị mà ý nghĩa thật lớn lao, nó ca ngợi công lao trời biển của cha mẹ và nhắc nhở đạo làm con phải lấy chữ hiếu làm đầu. Công cha đi liền với nghĩa mẹ. Không phải ngẫu nhiên mà cha ông ta mượn hình ảnh núi Thái Sơn và nước trong nguồn vô tận để so sánh với công lao nghĩa mẹ

*3. Chiều chiều ra đứng ngõ sau
Trông về quê mẹ ruột đau chín chiều*

Ca dao nói ít mà gợi nhiều. Chỉ hai từ quê mẹ mà gợi ra cho người đọc một trường liên tưởng vô cùng lớn. Người con xa quê trông về quê mẹ mà lòng day dứt khôn nguôi. Bốn chữ “ruột đau chín chiều” diễn tả nỗi nhớ da diết đó

*4. Công cha như núi ngất trời,
Nghĩa mẹ như nước ở ngoài biển đông
Núi cao biển rộng mênh mông
Cù lao chín chữ ghi lòng con ơi!*

Cái hay của bài ca dao này là cách nói so sánh cụ thể, nên thơ. Cái đẹp của bài ca dao là thể hiện sự ca ngợi, nói lên lòng biết ơn công cha nghĩa mẹ vô cùng to lớn. Ý nghĩa bài ca dao vô cùng sâu sắc nó dạy chúng ta bài học về lòng hiếu thảo của đạo làm con.

*5. Đố ai đếm được vì sao
Đố ai đếm được công lao mẹ già.
Đói lòng ăn hột chà là
Để cơm cho mẹ, mẹ già yếu răng.*

Bài thơ muốn nói lên công lao và tình yêu của bậc làm cha mẹ dành cho con cái là rất to lớn không gì có thể so sánh được, không thể nào liệt kê hết được.

*6. Đi khắp thế gian, không ai tốt bằng mẹ
Gánh nặng cuộc đời, không ai khổ bằng cha.*

*Nước biển mênh mông không đong đầy tình mẹ
Mây trời lồng lộng không phủ kín lòng cha
Tàn tảo sớm hôm mẹ nuôi con khôn lớn
Mang cả tâm thân gầy cha che chở đời con
Ai còn mẹ xin đừng làm mẹ khóc
Đừng để buồn lên mắt mẹ nghe con.*

Đây là một bài thơ cực kỳ nổi tiếng, có ý nghĩa là cha mẹ cho chúng ta một cuộc đời, cho chúng ta những bệ phóng để vươn đến trời cao... Cha mẹ cũng luôn là bờ vai yên bình nhất để chúng ta dựa vào những khi thất bại, những khi mệt mỏi trong dòng đời đua chen. Do vậy mà chúng ta cần phải yêu hiếu thảo, yêu thương và kính trọng cha mẹ

*7. Đêm nay con ngủ giấc tròn
Mẹ là ngọn gió của con suốt đời.*

Hai câu thơ cho ta thấy mẹ còn đem đến ngọn gió mát trong đêm hè, giúp cho con ngủ say, có thể nói mẹ là người luôn đem đến cho con những điều tốt đẹp trong suốt cuộc đời

*8. Vợ ta dù có quê mùa
Thì ta vẫn cứ sớm trưa vui cùng.
Đã rằng là nghĩa vợ chồng
Dầu cho nghiêng núi, cạn sông chẳng rời.*

Bài thơ ý muốn nhắn nhủ đến những cặp vợ chồng rằng hãy luôn thương yêu và vui vẻ với nhau mặc dù trong bất kỳ hoàn cảnh khó khăn gian khổ nào đi nữa.

*9. Dì ruột thương cháu như con
Rủi mà không mẹ cháu còn cậy trông*

Có một câu tương tự với câu này đó là “sảy cha còn chú, sảy mẹ bú dì”. Ý muốn nói tình máu mủ ruột thịt luôn yêu thương lẫn nhau dù có phải là con ruột hay không thì chú và dì vẫn luôn quan tâm và lo lắng cho con cháu.

*10. Gió mùa thu mẹ ru con ngủ
Năm canh chày mẹ thức đủ năm canh.*

Hai câu thơ này nằm trong một bài hát ru của người dân Nam bộ, ý nghĩa muốn nói người mẹ luôn biết hy sinh vì con cái và nhắn nhủ con cái phải luôn biết yêu thương mẹ

*11. Mẹ già đầu tóc bạc phơ
Lưng đau con đỡ, mắt mờ con nuôi*

Hai câu thơ thể hiện lòng hiếu thảo của con cái đối với cha mẹ khi về già, cha mẹ nuôi chúng ta khôn lớn ra sao thì sau này cha mẹ lớn tuổi chúng ta phải phụng dưỡng lại hơn vậy

*12. Một mẹ nuôi được mười con
Nhưng mười con không nuôi được một mẹ.*

Đây là 2 câu thơ rất hay lột tả được hình ảnh người mẹ dù trong bất kỳ hoàn cảnh nào cũng có thể che chở cho con cái. Ngoài ra còn muốn nhắn nhủ con cái phải luôn hiếu thảo với cha mẹ

*13. Má ơi! Đừng gả con xa,
Chim kêu vượn hú biết nhà má đâu.*

Hai câu này có nghĩa đen là lời của một người con gái năn nỉ người mẹ của mình. Nhưng nếu phân tích theo nghĩa bóng thì đó là một lời than vãn người con gái nếu lấy chồng xa xứ thì khó có thể về thăm ba má của mình được vì một khi suất giá là phải tòng phu đây là nguyên tẩu chồng về nơi xứ lạ sẽ tạo nỗi nhớ thương da diết đối với người con khi nghĩ về quê nhà không biết cách nào về thăm gia đình.

14. Cha mẹ nuôi con biển hồ lai láng

Con nuôi cha mẹ tính tháng kể ngày

Câu này rất hay, và nó cũng giống như một câu đối có hai vế vầy. Câu này rất đúng nếu dành cho những người bất hiếu. Nhưng trong thực tế có rất nhiều người con hiếu thảo với cha mẹ ông bà đầy chữ.

15. Đêm đêm con thấp đèn trời

Cầu cho cha mẹ sống đời với con

Câu ca dao vang vọng mãi trong lòng ta một tình cảm thân thương, đi vào lòng ta bằng một tình cảm chân thật, triu mến và sẽ mãi sống trong trái tim ta. Thể hiện lòng hiếu thảo của con cái đối với cha mẹ

16. Com cha, áo mẹ, công thầy

Nghĩ sao cho bỏ những ngày ước ao.

"Com, áo, chữ" là 3 hình ảnh cụ thể mang tính chất điển hình ca ngợi công ơn trời biển của cha mẹ và thầy cô giáo. Đây là một lối nói ít mà gọi nhiều. công ơn của cha mẹ, thầy

17. Ôn cha nặng lắm ai ơi!

Nghĩa mẹ bằng trời, chín tháng cưu mang

Bài ca dao thể hiện một cách cảm động về tình cảm gia đình. Ngôn từ giản dị, dễ hiểu. Bài học, về đạo hiếu, đạo làm con được nêu lên sâu sắc. Tình cảm gia đình là một trong những tình cảm đẹp nhất đối với mỗi chúng ta.

18. Râu tôm nấu với ruột bầu

Chồng chan vợ húp gật gù khen ngon.

Hai câu ca dao trên nói về lòng chung thủy của những đôi vợ chồng lao động nghèo khó nhưng vẫn hạnh phúc, dù bữa ăn chỉ là với món Râu tôm ruột bầu. Râu tôm ruột bầu chỉ là những thứ bỏ đi, nhưng lại là một giá trị lớn cho những người lao động nghèo khó. Nghèo nhưng họ vẫn hạnh phúc với món cơm bình dân.

19. Tưởng rằng chị ngã em nâng

Ai ngờ chị ngã, em bung miệng cười.

Câu thơ này đang phê phán những người chị em trong gia đình không hòa thuận với nhau.

20. Trăm năm giữ vẹn chữ tòng

Sông sao thác vậy một chồng mà thôi.

4. NHỮNG CÂU CA DAO, TỤC NGỮ VỀ KINH NGHIỆM SẢN XUẤT CỦA ÔNG CHA TA

1. Tác đất tác vàng

Qua câu tục ngữ, ông cha ta muốn khẳng định giá trị của đất. Có đất có thể làm ra tất cả nhưng vàng thì không thể. Vì vậy khi có phải biết tôn trọng những gì mình có, đừng bỏ lãng phí nó một cách vô nghĩa.

2. Nhất canh trì, nhị canh viên, tam canh điền

Câu tục ngữ này đề cập đến giá trị kinh tế của các mô hình lao động của nhà nông. Theo đó, làm ao mang lại giá trị kinh tế lớn nhất, tiếp đến là làm vườn rồi mới đến làm ruộng.

3. Nhất nước, nhì phân, tam cần, tứ giống.

Câu tục ngữ này được đúc kết từ kinh nghiệm trồng trọt bao nhiêu năm của ông cha ta. Bốn yếu tố qua trọng nhất trong việc đề cho thu hoạch cao là: nước, phân bón, sự cần cù, cuối cùng là giống có tốt hay không.

4. Nhất thì, nhì thục.

Câu tục ngữ này khẳng định tầm quan trọng của thời vụ, đất đai đã được khai phá, chăm bón đối với cây trồng. Nhất thì là ám chỉ phải đúng thời vụ, nhì thục là nói đến đất đai phải.

5. Thứ nhất cày nổ, thứ nhì bỏ phân.

6. Tốt giếng tốt má, tốt mạ tốt lúa.

7. Trồng tre đất sỏi, trồng tỏi đất bồi.

Câu tục ngữ có nghĩa là khi trồng tre thì bạn nên trồng ở đất sỏi, còn trồng tỏi thì trồng ở đất bồi. Đây là kinh nghiệm mà ông cha ta quan sát và truyền lại cho con cháu.

8. Một cục đất ải bằng một bãi phân.

Câu tục ngữ này đối với bà con nông dân miền Bắc hay miền Trung thì khá tinh thông, ai ai cũng biết. Vì vậy, đã từ lâu kỹ thuật làm đất này đã được đúc kết thành câu nói này

9. Đêm tháng năm chưa nằm đã sáng

Ngày tháng mười chưa cười đã tối.

Đây là câu ca dao mà ông cha đã truyền lại cho chúng ta rất chính xác nhờ vào những gì mà mình đã đúc kết được trong cuộc sống mà ngày nay nó vẫn rất khả thi. Ý nghĩa là tháng năm thì thời gian ban ngày dài hơn thời gian ban đêm, còn vào tháng mười thì thời gian ban ngày ngắn hơn thời gian ban đêm.

10. Mau sao thì nắng, vắng sao thì mưa

Câu tục ngữ này là một kinh nghiệm hay và đúng đắn về dự báo thời tiết khi trời đang ở vào lúc mùa hè.

11. Ráng mỡ gà, có nhà thì giữ.

Câu tục ngữ là một kinh nghiệm quý báu về dự báo thời tiết. Ráng mỡ gà là ráng vàng tươi óng ánh. Có ráng mỡ gà xuất hiện ở trên bầu trời, nhân dân ta biết trời sắp nổi gió to, sắp bão, cần phải chuẩn bị giữ gìn, chằng buộc, chống đỡ, nhất là nhà gianh vách đá

12. Tháng bảy kiến bò, chỉ lo lại lụt

Ngày xưa, ông cha ta thấy kiến bò là đoán lụt và hay đề phòng lũ lụt sau tháng 7 âm. Do kiến là loại bò sát nên có thể biết được những thiên tai trước con người 1 cách nhanh nhạy, nó bò để chuẩn bị thức ăn, nơi trú ẩn để tránh nạn (các bạn quan sát sẽ thấy trước khi mưa kiến thường bò đoàn dài trên tường)

13. Mây xanh thì nắng, mây trắng thì mưa

Đây là kinh nghiệm dân gian về dự báo thời tiết : khi nhìn lên bầu trời thấy trời cao , mây trong xanh thì không có mưa , người lại thấy mây trắng bay đầy, bầu trời thấp thì sẽ có mưa

14. Tháng bảy heo may chuồn chuồn bay thì bão

Tháng bảy (âm lịch) có gió bắc thổi và chuồn chuồn bay ra nhiều là trời sắp có bão. Đây là kinh nghiệm mà ông cha ta đã đúc kết được để nhắc nhở con cháu trong sản xuất

15. Gió nam đưa xuân sang hè

Khi thấy gió nam thì chúng ta sẽ biết được trời xuân đã chuyển sang hè, câu tục ngữ này giúp ta biết được thời tiết để có thể chuẩn bị cho việc sản xuất đạt kết quả tốt.

16. Nhai kĩ no lâu cày sâu tốt lúa

Đây là câu tục ngữ về kinh nghiệm sản xuất, cụ thể hơn là sản xuất nông nghiệp, mà trong canh tác nông nghiệp thì cây lúa là cây lương thực số một của người Việt nam ta. Muốn lúa sinh trưởng và phát triển tốt, một trong những điều quan trọng là cần chuẩn bị đất thật kĩ, điều này thể hiện qua vế câu: cày sâu tốt lúa.

17. Giàu nuôi lợn nái lợn bại nuôi bò câu

Ông cha ta muốn nói là nuôi lợn thì sẽ giàu có và thành công hơn bò câu, tuy nhiên đây là quan niệm đã quá xưa cũ.

18. Tháng giêng là tháng ăn chơi

Tháng hai trồng đậu trồng khoai trồng cà

Tháng ba thì đậu đã già

Ta đi ta hái về nhà phơi khô

Tháng tư đi tậu trâu bò

Để ta sắm sửa làm mùa tháng năm.

Với người Việt, cho dù làm nghề gì, cũng đều nhất thiết phải có thời gian nghỉ ngơi tích cực, dài ngắn khác nhau tùy mùa vụ cụ thể từng ngành nghề để bù lại thời gian lao động cực nhọc. Và bài thơ này đã nêu lên cụ thể về vấn đề ấy.

19. Đất thiếu trồng dưa đất thừa trồng cau

Đây là kinh nghiệm mà ông cha ta đã để lại cho con cháu, một sự quan sát rất tinh tế của người xưa.

20. Qua giêng hết năm qua rằm hết tháng

Ý muốn nói qua giêng là qua những ngày lễ nghỉ tết của dân tộc ta thì con người lại phải đi làm vất vả, còn qua rằm là ngày 15 đã nửa tháng phóng đại thành hết tháng ám chỉ sự nhanh chóng.

5. NHỮNG CÂU CA DAO, TỤC NGỮ HAY VỀ ANH EM, TÌNH CẢM ANH EM TRONG GIA ĐÌNH

1. Anh em nào phải người xa

Cùng chung bác mẹ, một nhà cùng thân

Yêu nhau như thể tay chân

Anh em hoà thuận, hai thân vui vầy

Bài ca dao là lời khuyên lời nhắn nhủ tới thế hệ chúng ta, đã là anh em một nhà, cùng do cha mẹ sinh ra chúng ta phải hòa thuận, phải biết nhường nhịn lẫn nhau thì gia đình mới ấm êm, cha mẹ mới vui lòng. Có như vậy chúng ta mới báo hiếu được cha mẹ, xã hội mới yên bình và phát triển được.

2..Anh em bát máu sẻ đôi

Câu này cho thấy tình anh em tình thân thiết trong cách ăn ở, nhường nhịn, nhường nhịn lẫn nhau

3.Cắt dây bầu dây bí, ai cắt dây chị dây em.

Câu này muốn nói tình chị em không ai nữ cắt đứt, so sánh dây tình chị em với dây bầu dây bí làm tăng thêm hình ảnh đẹp về tình chị em.

4. Chị ngã em nâng

Đây là một câu tục ngữ nói về tình cảm chị em với nhau, với hình ảnh đẹp đó con người đã trở nên gắn bó gắn kết với nhau hơn. Là sự chia sẻ cùng nhau khi gặp bất cứ khó khăn hoạn nạn nào.

5.Em thuận anh hoà là nhà có phúc.

Câu tục ngữ muốn nhắn nhủ chúng ta phải hòa thuận cùng với những người anh người em trong gia đình, chỉ cần anh em hòa thuận thì gia đình đó sẽ có phúc

6.Anh em trong nhà đóng cửa bảo nhau.

Câu này ý muốn nói là dù cho có xảy ra việc gì đi nữa thì anh em trong nhà nên đóng cửa lại và giải thích giải quyết nhẹ nhàng cụ thể với nhau, đừng làm lớn chuyện sẽ ảnh hưởng đến hàng xóm và người khác chê cười

7.Anh em cốt nhục đồng bào

Kẻ sau người trước phải hào cho vui

Lọ là ăn thịt ăn xôi

Quý hồ ở nét tới lui bằng lòng.

Bài thơ này không nói về tình anh em ruột thịt, mà ý muốn nói đến tình anh em cùng một màu da, cùng sống chung một đất nước phải luôn đoàn kết và thương yêu nhau như anh em ruột

8.Anh em như thể tay chân

Rách lành đùm bọc, dở hay đỡ đần

Bài ca dao này là bài học về tình nghĩa anh em trong gia đình, thân thiết thủy chung. Tình cảm ấy phải được coi là máu thịt, có như vậy mới mong gìn giữ những đạo lý truyền thống của ông cha răn dạy chúng ta.

9.Anh em như thể chân tay

Cùng cha cùng mẹ hăng say việc nhà

Hai câu ca dao này ý muốn nói anh em cần phải hòa thuận và phải biết yêu thương cha mẹ, phụ giúp cha mẹ làm công việc nhà

10.Anh em thật thà là hiền

Chỉ một đồng tiền làm mất lòng nhau

Hai câu thơ đang phê phán những cặp anh em chỉ vì đồng tiền mà làm mất lòng nhau, qua đó khuyên nhủ chúng ta cần phải coi trọng tình anh em là trên hết.

11.Anh em bốn bề là nhà

Người đừng khác họ vẫn là anh em

Hai câu ca dao đang nói đến tình ae, tình đồng bào với tình thân đoàn kết của dân tộc ta.

12. Anh em chín họ mười đời

Hai đấng cùng có, chẳng rời nhau ra

Câu ca dao với cụm từ “chẳng rời xa nhau”, ý muốn nói ta hãy luôn coi trọng tình ae, tình cảm máu mủ ruột thịt, luôn đoàn kết và gắn bó với nhau

13. Anh em trai ở với nhau mãi đại

Chị em gái ở với nhau một thời

Dù ai nói ngược nói xuôi

Ta đây vẫn giữ đạo trời khăng khăng

Cũng giống hết với câu ca dao trên, thì bài thơ này cũng có ý nghĩa tình anh chị em trong nhà luôn đoàn kết và không rời xa nhau.

14. Ai về đợi với em cùng

Thân em nay bắc mai đông một mình

Chi bằng ruộng tốt rùng xanh

Vui cha, vui mẹ, vui anh em nhà!

Bài thơ chứa đựng tình ae thiêng liêng cao cả, ae hòa thuận thì cha mẹ sẽ vui lòng, mà gia đình cũng đầm ấm, đầy tiếng cười và sự yêu thương

15. Anh em bắt nghĩa chi khèo (khoèo)

Anh dữ như mèo tôi lại như trâu

Câu thơ này ý muốn châm biếm những tình anh em hay cãi cọ qua lại, không nhường nhịn lẫn nhau mà ai cũng để cái tôi của mình lên

16. Anh em chồng vợ sum vầy

Vui này đã bỏ những ngày chia ly

Ý muốn ám chỉ tình anh em khi mỗi người đã có vợ hoặc chồng, gia đình riêng thì lại quên mất tình nghĩa ae khi xưa, 2 câu thơ này nhằm mục đích phê phán

17. Có tình thì đãi người dung

Anh em bắt nghĩa thì đừng anh em.

Câu ca dao này đề cao tình nghĩa giữa con người, thậm chí là những người xa lạ với nhau, phê phán những con người sống không có tình nghĩa.

18. Bà con xa không bằng láng giềng gần

Câu tục ngữ muốn nói về tình anh em hàng xóm láng giềng, tối lửa tắt đèn có nhau. Dù là ae ruột nhưng ở xa cũng không thể giúp đỡ được như những người hàng xóm gần nhà.

19. Anh em trên kính dưới nhường

Là nhà có phúc mọi đường yên vui.

Ý nghĩa của câu này là anh em trong nhà mà yêu thương nhường nhịn lẫn nhau thì trong nhà sẽ luôn yên vui và êm ấm.

20. Anh em ăn ở thuận hoà

Chớ điều chéch lệch người ta chê cười.

Anh em là máu mủ, là ruột thịt, là bạn bè, là những người cùng ta vượt qua tuổi thơ, tuổi trẻ và những năm tháng khó khăn trong cuộc đời. Dù bạn có muốn

phủ nhận đến thế nào đi chăng nữa thì tình anh em vẫn mãi trường tồn mà không điều gì có thể chia cắt được.

6. NHỮNG CÂU CA DAO TỤC NGŨ VỀ THẦY CÔ HAY NHẤT

TỤC NGŨ

1. *Tiên học lễ, hậu học văn*

Câu tục ngữ này rất nổi tiếng, có nghĩa là trước tiên phải học lễ nghĩa sau đó mới học văn hóa. Hoặc có một cách hiểu khác là trước tiên phải học lễ nghĩa cách đối nhân xử thế trong cuộc sống, sau đó mới học chữ.

2. *Nhất tុ vi sư, bán tុ vi sư*

Câu tục ngữ này rất nổi tiếng, dịch ra là “Một chữ cũng là thầy, nửa chữ cũng là thầy”, có ý nghĩa là chúng ta phải tôn kính, biết ơn người dạy bảo (dù chỉ là nửa chữ).

3. *Không thầy đố mày làm nên*

Có nghĩa là không có thầy dạy thì chúng ta không thể nên người, không biết từng con chữ mặt giấy nó như thế nào, dặn dò chúng ta phải luôn tôn sư trọng đạo.

4. *Một kho vàng không bằng một nang chữ*

"Vàng" dù nhiều đến đâu thì dùng mãi rồi cũng hết, còn "chữ" thì ở trong đầu, không bao giờ mất được. Có "vàng" mà không có chữ thì cũng không được người khác nể trọng, còn có "chữ" thì việc làm giàu chỉ là một sớm một chiều. Câu nói có ý nghĩa coi trọng học thức hơn vàng, do vậy mà phải luôn tôn trọng biết ơn những người thầy cô đã dạy dỗ chúng ta.

5. *Muốn biết phải hỏi, muốn giỏi phải học*

Câu tục ngữ trên có ý nghĩa là chẳng có ai sinh ra đã giỏi giang, mà phải trải qua trường lớp, qua công ơn dạy bảo của thầy cô thì chúng ta mới giỏi được. Qua đó dặn dò chúng ta phải biết ơn thầy cô.

6. *Người không học như ngọc không mài*

Về câu này thì con người mình cũng như 1 hòn đá bình thường thôi. Nếu như không học thì sẽ mãi chỉ dậm chân tại chỗ chẳng có kiến thức, thiếu hiểu biết và sẽ lạc hậu. Câu nói này nhắc nhở chúng ta nên trau dồi học hỏi thêm kiến thức sẽ thông minh và sáng suốt hơn.

7. *Trọng thầy mới được làm thầy*

Muốn nhắc nhở những ai đó đang có ý nghĩ hoặc ước mơ muốn làm thầy cô giáo, làm “người lái đò” thì ngay bây giờ hay tôn trọng những thầy cô giáo hiện tại của mình để sau này học sinh của mình cũng sẽ tôn trọng mình như vậy.

8. *Một gánh sách không bằng một giáo viên giỏi*

Câu tục ngữ trên cho ta thấy được tầm quan trọng của thầy cô giáo, cho dù bạn có đọc một gánh sách đi chăng nữa thì vẫn không bằng những kiến thức mà thầy cô đã truyền đạt lại cho mình.

9. *Thầy giáo là đường tinh, học sinh là đường đã lọc.*

Câu thơ trên có ý nghĩa là thầy giáo chỉ là người giúp chúng ta học tập, chỉ là người lái đò, còn thành công sau này sẽ là của chúng ta và phụ thuộc vào chúng ta.

10. Mông một tết cha, mông ba tết thầy

Câu tục ngữ này nói đến phong tục rất là đẹp của dân tộc ta, đó là sự kính trọng, quan tâm, chăm sóc đối với cha và thầy trong dịp Tết cổ truyền của dân tộc Việt Nam. Thầy cũng giống như là người cha thứ 2 của chúng ta vậy.

CÁ ĐAO

1. Muốn sang thì bắc cầu Kiều

Muốn con hay chữ thì yêu kính thầy.

Hai câu ca dao này rất nổi tiếng, có nghĩa như sau: từ xưa, quan niệm học tốt gắn liền với hình ảnh người thầy. Cha mẹ ai muốn con mình học giỏi đều mang biếu ông giáo gói xôi, con gà để mong thầy dạy cho con của mình chữ để trở thành tài.

2. Com cha, áo mẹ, chữ thầy

Nghĩ sao cho bỏ những ngày ước mong.

Hai câu thơ trên có nghĩa là “com cha áo mẹ chữ thầy” mọi thứ luôn bày sẵn ra cho chúng ta con đường chúng ta đi bao giờ cũng dễ dàng rất nhiều, do vậy mà sau này có thành tài thành công thì đừng quên ơn nghĩa những người đã dạy dỗ ta.

3. Ôn thầy soi lối mở đường

Cho con vững bước dặm trường tương lai

Muốn nhắn nhủ chúng ta là những người thầy cô đã soi lối mở đường cho tương lai của chúng ta, qua đó khuyên nhủ chúng ta hãy luôn nhớ về công ơn của thầy cô.

4. Gươm vàng rớt xuống Hồ Tây

Ơn cha nghĩa trọng công thầy cũng sâu.

So sánh hình ảnh gươm vàng với ơn nghĩa cha thầy, và dù cho hồ Tây có sâu cỡ nào đi nữa thì công ơn của cha thầy cũng chẳng thua kém.

5. Mười năm rèn luyện sách đèn

Công danh gặp bước, chớ quên ơn thầy.

Hai câu ca dao có hàm ý là thầy cô đã dạy dỗ ta “mười năm đèn sách” vì thế sau này “công thành danh toại” thì chúng ta đừng quên những năm tháng thầy cô đã dưỡng dục chúng ta.

6. Ôn Thầy không bằng gốc bễ,

Nghĩa Thầy gánh vác cuộc đời học sinh.

Hai câu thơ ý muốn nói cho chúng ta biết rằng công ơn dạy dỗ của thầy cô đối với chúng ta rất lớn vì vậy phải cố gắng học hành để không phụ lòng thầy cô.

7. Ăn quả nhớ kẻ trồng cây

Có danh có vọng nhớ thầy khi xưa.

Hai câu ca dao này có hàm ý muốn nhắn nhủ chúng ta đừng bao giờ quên công ơn của thầy cô, sau khi “công thành danh toại” thì hãy nhớ đến những người đã dạy dỗ chúng ta có được như ngày hôm nay.

8. Ở đây gần bạn gần thầy

Có công mài sắt có ngày nên kim.

Câu thơ rất ý nghĩa nhắn nhủ ta phải luôn cố gắng học hành thật tốt, “gần bạn gần thầy” hàm ý muốn nói luôn phải học hỏi từ bạn bè và thầy cô.

9. Con hơn cha là nhà có phúc

Trò hơn thầy là đất nước yên vui.

Hàm ý muốn nói con cái giỏi hơn cha thì nhà đó có phúc, còn thầy dạy mà sau này trò giỏi hơn cả thầy thì sẽ đóng góp rất nhiều cho đất nước thông qua hình ảnh “đất nước yên vui”

10. Con ơi ghi nhớ lời này

Công cha, nghĩa mẹ, công thầy chớ quên.

Nhấn nhủ chúng ta phải luôn ghi nhớ công lao nuôi nấng, dạy dỗ ta khôn lớn từ những bậc làm cha, làm mẹ, làm thầy.

8. TỤC NGỮ VỀ CON TRÂU

1. Con trâu là đầu cơ nghiệp

Câu tục ngữ gắn liền với nền nông nghiệp lúa nước Việt Nam đã có từ xa xưa nhưng bây giờ hình ảnh con trâu đi trước cái cày theo sau được xem là hình ảnh biểu hiện của một nền nông nghiệp lạc hậu của Việt Nam.

2. Chín gang trâu cười, mười gang trâu khóc.

3. Tha cày cuốc góc, nghỉ nhọc chẵn trâu.

4. Tậu trâu, lấy vợ, làm nhà.

Câu nói trên có ý nghĩa là đủ 3 điều ấy mới là “đàn ông”, đầu tiên là phải tậu trâu vì con trâu nó làm ra tiền ra bạc, còn vợ thì hay mua sắm tốn kém cho nên phải sắm trâu để làm lưng trước.

5. Trâu thịt thì gầy, trâu cày thì béo.

6. Muốn giàu nuôi trâu lái, muốn lụn bại nuôi bò cày.

Câu tục ngữ muốn nhấn nhủ chúng ta muốn làm giàu thì nuôi trâu, “trâu lái” là trâu nái do dân địa phương người ta phát âm chữ “L” thành “N”

7. Mua trâu xem vó, lấy vợ xem nòi.

Muốn nói rằng chúng ta nếu muốn mua trâu thì nên mua trâu nái tức “xem vó”, còn lấy vợ thì chọn con nhà có dòng dõi, có sức khỏe tốt, có khả năng sinh sản và không có di truyền bệnh tật, ...

8. Trâu có đàn, bò có lũ.

Hai câu thơ tỏ vẻ biết ơn đến 2 con vật có công rất lớn trong sản xuất nông nghiệp.

9. Mua trâu xem sừng, mua chó xem chân.

10. Làm ruộng không trâu, làm giàu không thóc.

Ý muốn nói không có trâu thì người dân sẽ gặp muôn vàn khó khăn trong sản xuất, qua đó phải biết quý trọng con trâu và xem nó như là bạn.

CA DAO

1. Trên đồng cạn dưới đồng sâu

Chồng cày vợ cấy con trâu đi nằm

Hai câu ca dao trên ví von sự chăm chỉ của đôi vợ chồng nhà nông, nếu phân tích rõ hành động thì từ chồng cày thì phải có trâu, trâu đi bừa thì phải có người. suy luận cách đó thì phải thêm 1 con trâu và 1 người nữa

2. Ai nói chẵn trâu là khổ??

Tôi chẵn nàng còn khổ hơn trâu.

Ý muốn châm biếm những cô gái có lối sống xa hoa vật chất, và so sánh với hình ảnh con trâu chỉ ăn cỏ để sống qua ngày.

3. *Đêm qua kẻ trộm vào nhà,
Làm thỉnh chợp mắt để mà mất trâu.
Năm đây chớ chẳng ngủ đâu,
Thức mà giữ lấy con trâu con bò.
Năm đây nào đã ngủ cho,
Thức mà giữ lấy con bò con trâu.*

Muốn nói là giấc ngủ chẳng quan trọng bằng con trâu, nhờ khi chợp mắt mất trâu rồi lấy gì đi cày mà kiếm sống.

4. *Trâu ơi ta bảo trâu này
Trâu ăn cho béo trâu cày cho sâu.
Ở đời khôn khéo chi đâu,
Chẳng qua cũng chỉ hơn nhau chữ cần.*

Bốn câu ca dao trên muốn diễn đạt hình ảnh chăm sóc cho trâu khỏe mạnh để có thể cày sâu giúp ta kiếm sống.

5. *Tháng giêng là tháng ăn chơi,
Tháng hai trồng đậu, trồng khoai, trồng cà
Tháng ba thì đậu đã già
Ta đi ta hái về nhà phơi khô
Tháng tư đi tậu trâu bò
Để ta sắm sửa làm mùa tháng năm...*

“Tháng tư đi tậu trâu bò” lột tả hình ảnh con trâu quan trọng như thế nào trong ngành sản xuất, tậu trâu để tháng 5 bắt đầu cày bừa.

6. *Trâu ơi ta bảo trâu này,
Trâu ra ngoài ruộng trâu cày với ta.
Cày cày giữ nghiệp nông gia.
Ta đây trâu đấy, ai mà quản công!
Bao giờ cây lúa còn bông,
thì còn ngọn cỏ ngoài đồng trâu ăn”.*

Ý ở đây nói là nông nghiệp còn phụ thuộc vào cây lúa nước thì vẫn còn cần đến trâu nên mới cho trâu ăn cỏ để có sức khỏe giúp nhà nông.

7. *Trâu năm sáu tuổi còn nhanh,
Bò năm sáu tuổi đã tranh về già,
Đồng chiêm xin chớ nuôi bò,
Mùa đông tháng giá, bò dòn làm sao!*

Bài thơ cho thấy được sức khỏe của con trâu tốt hơn bò rất nhiều, do vậy mà từ bao đời nay chỉ có hình ảnh con trâu đi cày chứ không có con bò nào đi cày cả.

8. *Trâu buộc thì ghét trâu ăn,
Quan võ thì ghét quan văn dài quần.*

Hai câu ca dao trên có hàm ý là lấy hai con trâu ở hai tình thế khác nhau để so sánh, để phê phán thói hư, tật xấu của con người: hậm hực, ghen ghét những người hơn mình.

9. *Dù ai buôn bán nơi đâu*

Mồng Mười, tháng Tám chọi trâu thì về

Nhấn nhủ những người xa quê hương nên nhớ “mồng mười tháng tám” hãy về quê để tham gia lễ hội chọi trâu. Thật sự thì để mồng mười nghe cho nó vần chứ thật sự thì lễ chọi trâu Đồ Sơn diễn ra vào ngày 9 tháng 8 hàng năm.

10. Trời mưa trời gió ùng ùng

Bố con ông Nùng đi gánh phân trâu

Gánh về trồng bí trồng bầu

Trồng ngô, trồng lúa, trồng rau, trồng cà.

4 câu thơ cho ta thấy được hình ảnh con trâu không chỉ có sức khỏe mà “phân trâu” còn giúp ích rất nhiều trong việc trồng trọt.

9. NHỮNG CÂU CA DAO TỤC NGŨ VỀ TÌNH BẠN HAY NHẤT

1. Đã là bạn thì mãi mãi là bạn

Đừng như sông lúc cạn lúc đầy

Ý muốn nói hãy luôn là bạn của nhau, mặc dù sau này có những người bạn mới cũng đừng quên bạn năm xưa.

2. Bạn bè là nghĩa tương tri

Sao cho sau trước một bờ mới nên

Đã là bạn bè thì trước sau như một, luôn bên cạnh nhau lúc cần.

3. Ai ơi nhớ lấy câu này

Tình bạn là mối duyên trời cho

Ý muốn nhắc nhở tình bạn là duyên trời cho, cho nên đừng đánh mất tình bạn.

4. Bắt con cá lóc nướng trui

Làm mâm rượu tắng đãi người phương xa

Tức là 2 người bạn sau khi gặp lại thì người kia đón tiếp bạn 1 cách nồng hậu, thể hiện tình bạn cao đẹp.

5. Cho tôi tôi chọn hoa hồng

Cho tôi chọn bạn tấm lòng thủy chung

Luôn đề cao tình bạn, không quên tình nghĩa khi xưa.

6. Mực xanh giấy trắng viết ngắn còn dài

Mong rằng tình bạn nhớ hoài ngàn năm

Một so sánh rất hay giữa “mực xanh giấy trắng” và tình bạn. ý muốn nói hãy luôn tôn trọng và giữ gìn tình bạn.

7. Sống trong bể ngọc kim cương

Không bằng sống giữa tình thương bạn bè

Câu này khá thâm thúy, cho dù có giàu sang mấy đi nữa, thì không có tình bạn cuộc đời thật nhàm chán.

8. Tình bạn tươi thắm như hoa

Tình bạn là bản tình ca tuyệt vời

Tình bạn luôn tươi đẹp như hoa thể hiện 1 tình bạn luôn vui vẻ, tình bạn như bản tình ca thể hiện sau này vẫn mãi mãi bên nhau.

9. Bạn bè là nghĩa tương thân

Khó khăn thuận lợi ân cần bên nhau.

Ý muốn nói bạn bè thì bất kỳ hoàn cảnh khó khăn nào hãy luôn giúp đỡ nhau.

10. *Bạn bè là nghĩa trước sau
Tuổi thơ cho đến bạc đầu không phai.*

Ý muốn nhắc nhở hãy luôn giữ tình bạn trường tồn theo thời gian cho dù sau này có già nua đi chăng nữa.

11. *Khi nào trái đất còn quay
Trái tim còn đập vẫn là bạn nhau.*

12. *Mùa hoa phượng là mùa thi cử
Chúc bạn hiền hai chữ thành công*

13. *Thói thường gần mực thì đen
Anh em bạn hữu phải nên chọn người
Những người lêu lổng chơi bời
Cùng là lười biếng ta thời tránh xa.*

Khuyên chúng ta nên chọn bạn mà chơi, hãy chọn những bạn tốt đẹp, chứ đừng chọn những bạn không tốt, sau này ta cũng sẽ học hỏi theo thói xấu của bạn.

14. *Anh em bốn bề là nhà
Người dung khác họ vẫn là anh em.*

Có ý nghĩa muốn nhắn nhủ với chúng ta luôn đoàn kết, cho dù không phải là dòng họ nhưng sống cùng chung 1 nước thì nên đùm bọc nhau.

TỤC NGŨ

1. *Ấn chọn nơi, chơi chọn bạn.*

Khuyên chúng ta nên chọn bạn để chơi, đừng nên chơi với những bạn có thói xấu.

2. *Ấn cùng mâm, nằm cùng chiếu.*

Muốn nhắn nhủ những người đang là bạn của nhau thì hãy luôn sát cánh bên nhau dù trong bất kỳ hoàn cảnh nào.

3. *Thêm bạn bớt thù.*

Hãy luôn tìm kiếm những người bạn mới để tránh những thù hận đáng tiếc trong cuộc sống.

4. *Chọn bạn mà chơi, chọn nơi mà ở*

Nên chọn bạn tốt mà chơi, đừng theo những bạn xấu, sau đó bạn sẽ học theo những thói xấu ảnh hưởng tới bạn và nặng hơn là gia đình bạn.

5. *Trong hoạn nạn mới biết ai là người bạn tốt.*

Tức là trong hoàn cảnh khó khăn nhất thì mới biết được ai là bạn ai là thù, ai là người giúp ta và ai là người bỏ rơi.

6. *Học thầy không tày học bạn.*

Hãy luôn học hỏi những điều tốt đẹp từ bạn.

7. *Tứ hải giai huynh đệ*

Có ý nghĩa là nghĩ lạc quan rộng rãi, bốn bề là nhà và tất cả đều là anh em bạn bè.

10. TỤC NGŨ VỀ GIỮ CHỮ TÍN

1. *Một lần bất tín, vạn lần bất tín.*

Nghĩa là nếu một lần bạn đã thất hứa, thì sau này người ta sẽ không tin bạn nữa.

2. Quân tử nhất ngôn

Người quân tử chỉ nói một lời, tức đàn ông đã hứa là phải làm

3. Giấy rách còn giữ lấy lề

Mặc dù khó khăn, gian khổ nhưng vẫn giữ được lòng tin, đức hạnh và sự tín nhiệm đối với những người khác.

4. Chữ tín còn quý hơn vàng.

Tức nói vàng không mua được chữ tín.

5. Hứa hươu, hứa vượn

Hứa này, hứa kia, hứa các kiểu mà chẳng bao giờ làm

6. Treo đầu dê, bán thịt chó.

Ám chỉ những người thất hứa, không có chữ tín

7. Rao mật gấu, bán mật heo

Ám chỉ những người thất hứa, không có chữ tín

8. Rao ngọc, bán đá

Ám chỉ những người thất hứa, không có chữ tín

9. Nhất ngôn ký xuất, tứ mã nan truy.

Ý muốn nói người quân tử đã làm mất lòng tin thì 4 ngựa sẽ xé xác (câu này thường gặp trong phim cổ trang Trung Quốc)

10. Mua danh ba vạn, bán danh ba đồng.

Để có được lòng tin từ người khác thì bạn trải qua biết bao điều, tuy nhiên chỉ 1 lần thất hứa bạn sẽ không còn lòng tin từ người khác.

11. Nhất ngôn cửu đỉnh

Ý nói rằng một lời nói đã lọt qua 9 cái đầu của hàm rang rồi thì khó lòng mà rút lại được.

12. Lời nói như đinh đóng cột

Đã nói ra thì chắc chắn phải thực hiện

13. Bảy lần từ chối còn hơn một lần thất hứa

Thà bạn từ chối không làm, còn hơn là nhận lời mà không làm chắc chắn sẽ mất lòng tin với người khác.

CA DAO

1. Người sao một hẹn thì nên

Người sao chín hẹn thì quên cả mười

Có người thì hẹn một lần nhưng đều thực hiện được, giữ đúng lời hứa, Có người thì hẹn chín lần nhưng quên tới cả mười lần, tức là không thực hiện

2. Nói lời phải giữ lấy lời

Đừng như con bướm đậu rồi lại bay

Đã nói ra thì phải đảm bảo lời nói, đã hứa thì phải làm.

3. Nói chín thì phải làm mười

Nói mười làm chín, kẻ cười người chê.

Ý nghĩa của câu nói trên là nói ít, hứa hẹn ít mà chăm chỉ làm sẽ được mọi người yêu quý; còn nói nhiều, hứa hẹn nhiều mà lại làm ít thì chỉ là kẻ ba hoa, lười biếng, luôn bị người đời cười chê.

4. Kiếm củi ba năm, thiêu một giờ

Mua danh ba vạn, bán danh ba đồng

Ý muốn nói làm ra, gây dựng lên thì khó, nhưng hủy hoại, phá đi thì lại quá dễ, nên cần phải biết trân trọng những thành quả đã làm ra, và làm gì cho xứng đáng với điều đó.

5. Hay gì lừa đảo kiếm lời

Cả nhà ăn uống, tội trời riêng mang.

Nói rằng làm người phải sống ngay thẳng và có chữ tín, đừng đi lừa đảo người khác sau đó những tội lỗi đều riêng bản thân mình phải nhận lấy.

11. NHỮNG CÂU CA DAO TỤC NGŨ TÔN TRỌNG NGƯỜI KHÁC

Tục ngữ:

1. Kính lão đắc thọ

Ý muốn nói chúng ta phải kính trọng người lớn tuổi.

2. Kính trên, nhường dưới

Phải biết tôn trọng lễ phép với người lớn tuổi và nhường nhịn đối với người nhỏ tuổi.

3. Trọng thầy mới được làm thầy

Muốn nhắc nhở chúng ta muốn sau này làm thầy cô giáo thì trước tiên phải tôn trọng thầy cô.

4. Tôn sư trọng đạo

Tôn trọng những người đã dạy dỗ mình (thầy, cô giáo)

5. Không thầy đố mày làm nên

Muốn nhắc nhở chúng ta phải tôn trọng những người đã có công dưỡng dục dạy dỗ, nếu không có thầy cô dạy dỗ thì chắc rằng bạn sẽ không làm được gì

6. Một chữ cũng là thầy, nửa chữ cũng là thầy.

Dù dạy có nhiều hay ít vẫn là thầy chúng ta, cho nên phải luôn luôn tôn trọng thầy cô giáo.

7. Trọng nghĩa khinh tài

Tức là tôn trọng những người có nghĩa, người có tài mà không có nghĩa cũng vô dụng. Sống tình nghĩa là mục tiêu đặt ra đầu tiên.

8. Nhập gia tùy tục

Khi đến nhà ai đó thì phải tôn trọng những gì mà nhà người đó thực hiện.

9. Tiếng chào, cao hơn mâm cỗ.

Khi gặp ai đó phải chào hỏi, để thể hiện sự tôn trọng người khác.

10. Yêu trẻ, trẻ đến nhà; kính già, già để tuổi cho.

Ý muốn nói yêu quý trẻ con thì sau này chắc chắn nó sẽ đến tiếp

CA DAO

1. Nói lời, thì giữ lấy lời

Đừng như con bướm đậu rồi lại bay

Ở đây muốn nói, khi đã hứa với ai một điều gì đó thì bắt buộc phải thực hiện nhằm mục đích tôn trọng người khác.

2. Kim vàng, ai nỡ uốn câu

Người không ai nỡ nói nhau nặng lời

Tức nên tôn trọng lẫn nhau, không nên nói những lời lẽ không hay dành cho nhau.

3.Nói chin thì nên làm mười

Nói mười làm chin, kẻ cười người chê

Tức là đã nói thì phải làm, nói ít làm nhiều, nói mà không làm tức là bạn không giữ lời hứa và không tôn trọng người khác.

4.Biết thì thừa thốt,

Không biết, dựa cột mà nghe.

Nếu không biết thì thôi đừng nói, đừng có kiêu khi người ta đang nói mà tỏ ra nguy hiểm nhảy vào mồm người khác.

5. Ai ơi chớ vội cười nhau

Cười người hôm trước hôm sau người cười

1 nụ cười bằng 10 thang thuốc bổ, cười không đúng chỗ lấy rõ húng răng. Tức là đừng vội cười người ta sau này bạn cũng sẽ gặp quả báo sau đó người ta cười lại bạn. Vì vậy nên tôn trọng người khác.

6. Tự trọng người lại trọng thân

Khinh đi khinh lại, như làn trôn quang

Muốn được người khác tôn trọng thì bạn phải tôn trọng người khác trước.

Nguồn: Tổng hợp và sưu tầm